

УДК 338.48

Гресь-Євреїнова С.В.

канд. екон. наук, доцент, НУ «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя

ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ЄВРОПІ У 2026 РОЦІ

Європейський туризм у 2025 р. залишається одним із найважливіших секторів світової економіки, забезпечуючи значний внесок у ВВП, зайнятість та міжнародну торгівлю послугами. За даними UNWTO на Європу припадає близько 54% усіх міжнародних туристичних прибуттів, що становить понад 720 млн подорожей у 2024 р. [1]. Водночас саме європейський регіон сьогодні стикається з найбільш комплексними проблемами розвитку – економічними, екологічними, соціальними та управлінськими.

Після пандемії COVID-19 туристична галузь Європи відновилася швидше, ніж у більшості регіонів світу. Станом на 2024 р. темпи зростання доходів у Західній Європі сповільнилися до 3,2% на рік, що нижче за середньосвітовий показник (4,6%). Це пов'язано зі зростанням витрат на енергоносії, логістику, персонал і житло. У 2024 р. середня вартість ночівлі в готелях Парижа, Амстердама та Риму зросла на 18 – 25 % у порівнянні з 2019 р., що негативно

вплинуло на конкурентоспроможність регіону [2]. Такі тенденції знижують доступність подорожей для внутрішніх туристів і стимулюють міграцію потоків до дешевших напрямів – наприклад, у країни Центральної та Східної Європи.

Також однією з головних загроз для Європейського регіону залишається перенасичення туристами популярних локацій. У 2024 р. Франція прийняла близько 100 млн туристів, Іспанія – 85 млн, Італія – 65 млн, що створює серйозне навантаження на історичні міста. Так, у Венеції було зафіксовано понад 20 млн відвідувань на рік при постійному населенні менше 50 тис осіб; Барселона приймає щорічно втричі більше туристів, ніж має мешканців [2]. Наслідками такого туризму є зростання орендних цін, витіснення місцевого населення, руйнування екосистем і соціальна напруга.

З метою боротьби з овертуризмом Італія у 2024 р. ввела плату за вхід до Венеції, Нідерланди обмежили будівництво нових готелів у центрі Амстердама, а Хорватія запровадила цифрову квоту на круїзні судна. Однак ці заходи мають локальний ефект і не розв'язують системних проблем.

Окрім вищезазначених проблем Європейський туризм сильно залежить від природного середовища, яке нині зазнає суттєвих змін. За даними Європейського агентства з довкілля, середня температура на континенті зросла на 2,2 °C від доіндустріального рівня, що призвело до деградації гірськолижних курортів Альп і зменшення сезону катання на 25 – 40 % [3]. У Середземноморському регіоні спостерігається нестача водних ресурсів, підвищення ризику пожеж, що особливо вразило Іспанію, Грецію та Португалію влітку 2024 р. Туристичні підприємства змушені інвестувати у водозбереження, кліматичні технології та страхування від стихійних ризиків.

Після пандемії значна частина персоналу покинула туристичну сферу через низькі зарплати та сезонність роботи. У 2025 р. дефіцит кадрів у готельно-ресторанній індустрії ЄС оцінювався у 10 – 12% від загальної чисельності. Це знижує якість обслуговування і збільшує навантаження на персонал.

Європейська комісія ініціювала програму EU Skills for Tourism 2030, що спрямована на перекваліфікацію працівників, розвиток цифрових і

міжкультурних навичок. Проте кадрова криза лишається однією з найгостріших проблем для малих підприємств, особливо у південних регіонах Європи.

Війна в Україні та нестабільність на Близькому Сході вплинули на сприйняття безпеки в регіоні. Приблизно 15% туристів з Азії у 2024 р. обрали для подорожей не Європу, а Північну Америку [1]. Це тимчасово скоротило потоки до Центральної Європи.

Попри це, країни ЄС активізували програми диверсифікації ринків, зокрема відкриття візових спрощень для туристів із Південної Кореї, Індії та країн Перської затоки. Це частково компенсує втрати від зниження потоків з деяких регіонів.

Багато історичних міст не пристосовані до сучасних потоків туристів, понад 60% історичних центрів міст ЄС мають дефіцит транспортних і санітарних потужностей. Особливо гостро це проявляється у Лісабоні, Флоренції, Брюгге, Празі. Проблемою залишається відставання у розвитку цифрової інфраструктури в малих дестинаціях: лише 45% сільських готелів у ЄС мають стабільний інтернет і онлайн-системи бронювання. Це гальмує розвиток внутрішнього та екотуризму.

Інтенсивний туризм у Європі призводить до втрати автентичності і комерціалізації культури. Місцеві громади часто стикаються з культурною ерозією – перетворенням історичних кварталів у туристичні «декорації». У Флоренції понад 40% комерційних площ старого міста займають сувенірні крамниці, а в Амстердамі влада заборонила відкриття нових магазинів, орієнтованих лише на туристів, щоб зберегти місцеву ідентичність.

Такі проблеми змушують міста розробляти стратегії відповідального туризму, що поєднує економічні вигоди з культурною стійкістю.

Попри проблеми туристичного сектору економіки у 2026 р. в Європі посилюються позитивні тренди:

- розвиток slow tourism-подорожей із мінімальним екологічним слідом і довшим перебуванням у дестинації;

– зростання внутрішнього туризму: частка резидентів у туристичних потоках ЄС перевищує 60%;

– інвестиції в зелений транспорт, включаючи поїзди великої швидкості, що замінюють короткі авіарейси (зокрема між Парижем, Брюсселем і Амстердамом).

Ці тенденції свідчать про перехід до моделі сталого, розумного та інклюзивного туризму, який поєднує економічну ефективність з екологічною відповідальністю.

У 2025 році Європейський Союз розпочав підготовку нової туристичної стратегії ЄС, що запланована до опублікування на початку 2026 р. Ця стратегія орієнтована на підтримку моделі «зеленого, більш стійкого та інклюзивного туризму» на європейському рівні. Серед реалізованих ініціатив – проекти в рамках INTERREG із бюджетом майже 3 млн євро, які тестують практики адаптації туристичних DESTINATION до кліматичних змін. Інший приклад – проект Community4Tourism (7-річна місія, 5 млн євро) – для зміцнення управління міжрегіонального та міжсекторального характеру туризму [3]. Ці ініціативи створюють спільну платформу для регіональної координації, впровадження моделей економіки замкненого циклу, захисту біорізноманіття і інтеграції природо-орієнтованих рішень (nature-based solutions) у сектор туризму.

Туризм у Європі у 2026 р. буде демонструвати продовження відновлення після кризових постковідних періодів, проте стикатиметься з низкою проблем – від овертуризму й екологічних ризиків до кадрової нестачі та інфляційного тиску. Ключовим завданням туристичного сектору при таких умовах буде забезпечення балансу між економічною вигодою, соціальною рівновагою та збереженням культурної спадщини. Європейський досвід показує, що ефективна туристична політика має спиратися на інновації, екологічну відповідальність, диверсифікацію потоків і цифрову трансформацію. Тільки так континент зможе зберегти лідерські позиції у світовій туристичній системі.

Список використаних джерел:

1. UNWTO. World Tourism Barometer, 2025. URL : <https://www.unwto.org>
(дата звернення 01.10.2025 р).
2. WTTC. Economic Impact Report: Europe 2025 – 2026. URL : <https://wttc.org>
(дата звернення 01.10.2025 р).
3. Cpmr Intermediterranean Commission. Shaping the Future of Travel: EU Shifts to Sustainable Tourism. URL : <https://cpmr-intermed.org/uncategorized/shaping-the-future-of-travel-eu-shifts-to-sustainable-tourism/18552/> (дата звернення 01.10.2025 р).